

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Resolvitur prima pars quæsiti, & declaratur in quo essentialiter
consistat futuritio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

DE CAUSALITATE SCIENTIÆ DEI.

223

etiam Divina Sapientia Ecclesiastici 24. dicit se ex ore Altissimi (id est intellectu Patris) prodiisse: Ergo actus quo Deus ad extra producere creaturas, non pertinet ad voluntatem, sed ad intellectum, ut motum à voluntate.

Sicut igitur Pater æternus producit Filium per dicere notionale, ita & omnes Personæ Sanctissima Trinitatis, producent creaturas per dicere commune & essentiale; sive per actum imperij, formaliter immanentem, & virtualiter transfeuentem. Imperium autem, ut docent Theologi cum sancto Thoma 1. 2. quæst. 17. tria importat: scilicet directionem, intimationem, & motionem: duo prima habet intellectus à seipso, tertium vero illi communicatur à voluntate, quæ est primum movens quantum ad exercitium: nam haec duæ potentiae, quoad suas operationes, se mutuo juvent; intellectus dirigit voluntatem, & illam determinat ad speciem actus: voluntas movet, & applicat intellectum, illumque determinat ad exercitium: unde sicut ordo qui reperitur in actibus voluntatis, est ab intellectu dirigente, & ordinante; ita & vis movendi quæ reperitur in actu imperij, est à voluntate movente, & applicante. Unde ex hoc triplici actu, scilicet ex directione, & intimatione intellectus, ac motione voluntatis, coalescit actus efficax imperij divini, quod non solum dirigit ad creaturas rationales, sicut imperium humanum & politicum, sed etiam ad infensibiles & inanimatas: nam Deus vocat ea que non sunt, tanquam ea quæ sunt, & infensibilia illi ut sensibilia obediunt. Unde Job 38. mari dixit, *Vtque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos.* Et Joan. 11. Christus ait Lazaro mortuo, *Lazare veni foras.* Et Matthæi 8. *imperavit venti & mari.* Ubi eleganter Hieronymus: *Ex hoc loco intelligimus, quod omnes creature sentiunt. Creatorem imperantem, non errore Hæretorum, qui omnia putant animata: sed majestate conditoris, cui sensibilia sunt, quæ apud nos sunt insensibilia.* De actu imperij plura dicemus in Tractatu de prædestinatione, disp. 1. art. 3., & in Tractatu de actibus humanis, disputatione 11. per totam.

§. III.

Solvuntur objectiones.

97. **C**ontra istam conclusionem objici potest: Productio creaturarū in Scriptura sæpe attribuitur divinæ voluntati: dicitur enim Psal. 134. *Omnia quecumque voluit Dominus fecit.* Et ad Ephes. 1. *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue:* Ergo potentia immediate opera-tiva in Deo, non est intellectus, sed voluntas.

Confirmatur: D. Thomas infra quæst. 19. art. 4. ad 4. ait, quod ejusdem effectus scientia in Deo est causa ut dirigens, voluntas ut imperans, & potentia ut exequens: Ergo secundum D. Thomam, scientia in Deo non concurrens effectivè ad productionem rerum, sed tantum directivè.

98. Respondeo quod cùm actus imperij quod Deus producit creaturas, pertineat partim ad intellectum, partim ad voluntatem, modo suprà explicato; Scriptura interdum attribuit productionem rerum divinæ volitioni, scilicet tanquam causæ moventi; interdum vero ejus dictioni, & locutioni, tanquam causa operanti, & exequenti. Unde Apostolus dicit quod Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis sua. Ubi, ut notavit Glossa, prius ponitur consilium, quod pertinet ad intellectum, & postea additur, voluntas sua: ut per hoc significetur, quod intellectus divinus, ut motus & determinatus à voluntate, est causa rerum.

Atais suis: ut per hoc significetur, quod intellectus divinus, ut motus & determinatus à voluntate, est causa rerum.

Ad confirmationem dicendum est, quod quando Sanctus Thomas ait quod scientia in Deo est causa dirigens, loquitur de scientia simplicis intelligentiæ, quæ concurrens tantum directivè ad productionem rerum, unde addit, *Scientia quæ concipitur forma operis.* Quibus verbis aperte significat, se loqui de scientia, quæ continet ideas rerum possibilium, quæ est scientia simplicis intelligentiæ. Cum vero subdit, quod voluntas se habet, ut causa imperans, loquitur de impetu, quatenus importat motionem & impulsum: sub qua ratione (ut diximus) pertinet ad voluntatem, non vero ad intellectum. Denique quando subiungit, quod potentia se habet ut exequens: per illam potentiam exequentem, significat ipsum intellectum, ut practicum, & ut motum ac applicatum à voluntate: sub qua ratione gerit vices potentiarum executivarum in Deo, & est immediatum principium operationis ad extra: unde ibidem ait, *intellectus speculatorius nihil dicit de operando.*

Quod si aliquis contendat, per potentiam illam exequentem, S. Doctorem significare potentiam aliquam virtualiter distinctam ab intellectu & voluntate, dicendum est cum Cajetano & Alvarez, illum id correxisse, seu potius magis explicasse infra quæst. 25. art. 1. in 2. solutione 4. argumenti, ubi dicit, *Scientia divina, secundum quod est principium effectivum, habet rationem potentie.* Quibus verbis aperte declarat, scientiam Dei ut applicatam per decrenum, habere rationem potentiarum operativarum ad extra, per actum imperij.

99.

100.

DISPUTATIO IV.

De scientia futurorum contingentium.

Dicitur aggradi-mur gravissimas hujus temporis, & Tractatus quæstiones, ac controversias; & reliquo, ut ita dicam, littore, in altum ducimus: ut Christus dicebat Petrus Luca 5. id est (ut explicat D. Ambrofius) in profundum disputationum ingredimur. Agimus enim de scientia futurorum contingentium, quæ tot rixas & contentiones inter Patres Societatis & Thomistas excitavit. Verum cum notitia cuiuslibet scientiæ ex objecti sui cognitione maxime pendeat, priusquam celebres illas controversias discutamus, tria in hujus disputationis limine præmittenda & declaranda cœsumus, quæ magnam lucem afferent his quæ in toto ejus decursu dictuti sumus: nimirum quid sit futurum, quid contingens, & quotuplex detur futurum contingens? Unde sit

Lib. 4.
in cap.
Luca.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid & quotuplex sit futurum contingens?

§. I.

Resolvitur prima pars quesiti, & declaratur in quo essentialiter consistat futurum.

Dico primò: Rem constitui in ratione futuræ, per determinationem, preparationem, & ordinationem causarum, ad illius productionem: ac proinde futurum rectè definiri, quod est determinatum in causa ad habendam existentiam præduratione sequenti. Est contra plures ex Recen-

1.

- ribus, qui videntes ex hac definitione futuri, se-
qui manifestam destructionem scientia media
(ut constabat ex infra dicendis) illam negant.
Unde P. Annarus in libro quem edidit pro de-
fensione scientie media disp. i. cap. 2. at aliquid
esse futurum, nihil aliud significare, quam al-
iquando contingere rem habere suam existentiam,
etiam si quasi contingat casu, id est, nulla quoad
hoc præcesserit determinatio in Deo, sed tantum
præficiencia; & adeo firmam putat hanc doctri-
nam, ut nihil possimus illi opponere, quantumvis
nos excutiamus. Sed ut clarè pateat, quam parum
soliditas & probabilitatis habeat haec sententia.
2. Probatur primò conclusio ex D. Thoma,
quæst. 2. de verit. art. 12. ad 7. ubi ait. *Cum dici-
tur hoc est futurum, designatur ordo qui est in cau-
sis illius rei ad productionem ejus. Et in 1. dist. 3. 8.
quest. 1. art. 5. dicit, Deus videt ordinem sui ad
rem, ex cuius potestate res erat futura: ille au-
tem ordo, nihil aliud esse potest, quam determina-
tio divinæ voluntatis, ad res producendas, per
quam transferuntur, à statu merae possibilis ad statum futuritionis. Idem docet. 1. contra
Gent. cap. 67. 1. Periherm. cap. 8. 2. 2. quæst. 171.
art. 6. ad 2. Et in hac parte quæst. 16. art. 7. ad 3.
ita expressè loquitur, ut nullus dubitationi relin-
quatur locus: dicit enim, *Omne quod est, ex eo
futurum fuit, antequam esset, quia in causa sua
erat ut fieret: unde sublatâ causâ, non esset fu-
turum illud fieri &c.* Et tandem in hac quæst. art.
13. sic habet. *Alio modo potest considerari contingen-
gens, ut est in sua causa; & ita consideratur ut fu-
turum: Ergo ex D. Thoma, res est, & denominatur
futura, à præparatione, ordinatione, seu deter-
minatione causarum ad illius productionem.**
3. Probatur secundo ex D. Augustino, qui cap. 9.
de corrept. & gratia, & lib. 6. de Genesi ad litté-
ram cap. 17. dicit, *Deum futura facere, nihil
aliud est, quam eorum causas preparare.* Et Tra-
statu 68. in Joan. docet quod Deus fecit futura,
ea predestinando.
4. Probatur tertio ratione ex dictis locis defump-
tâ. Rem esse futuram, est aliqua denominatio
realis, non quidem intrinseca, sed extrinseca:
denominatio enim intrinseca non potest competere
rei non existenti: Ergo debet ab aliqua forma
reali & extrinseca provenire: At talis forma
non potest esse alia, quam determinatio cause ad
ejus productionem: Ergo rem esse futuram, ni-
hil est aliud, quam ipsam esse determinatam in
causa, ad habendam existentiam pro tempore se-
quenti. Major, & prima Consequentia patent,
Minor probatur. Talis forma non potest esse ipsa
causa, præcisè ut potens ad producendum effec-
tum: cùm ut sic tantum tribuat denominatio-
nem possibilis; non potest etiam esse eadem causa,
ut actu influens esse in effectum; sic enim dat
denominationem existens: Ergo solum potest
esse eadem causa, ut determinata ad dandam illi
existentiam in duratione sequenti.
5. Respondeat Suarez prolog. 2. de gratia cap. 7.
rem non esse, nec denominari futuram à determi-
natione causa, sed ex habitudine ad existentiam
pro determinato tempore habendam.
- Sed haec responsio magis confirmat, quam infirmet
viam argumenti propositi: Cùm enim ha-
bitudo ad existentiam pro determinato tempore
habendam, nulli rei creatæ conveniat essentiali-
ter, & ab intrinseco, debet ei competere ab ex-
trinseco, & ex aliqua causa efficiente: unde cùm
non possit si competere à tali causa, præcisè ut

A potente, & indifferentie ad dandum illi esse: ei
convenire debet ab eadem causa, ut præpara-
ta, & disposita, ac determinata ad ejus produ-
ctionem.

Probatur ultimò conclusio, & magis confir-
matur, & explicatur ratio præcedens. Res fu-
tura constitui debet in ratione futuræ, per illud,
per quod distinguitur à mera possibili, & ex-
istenti: Sed ab utraque distinguitur, per hoc
quod sit determinata in causa ad habendum alii-
quando existentiam: Ergo per talem determina-
tionem constituitur in ratione futuræ. Major est
evidens, ut enim dicunt Philosophi, idem est
constitutivum rei, ac distinctivum illius à qualibet
alibi. Minor vero declaratur, & probatur.
Res mera possibilis continetur in causa indeter-
minata, & indifferenti ad dandum illi esse. Res ex-
istentia, est totaliter extra suas causas; cùm ex-
istentia idem sit, ac existentia rei extra causam: At-
qui sola determinatio in causa, facit differre rem
futuram, à re qua est omnino extra causas, & à
re qua est in causa omnino indifferenti, & in-
determinata: Ergo determinatio in causa, di-
stinguit rem futuram, ab existente, & mera pos-
sibili. Major constat, Minor etiam non est mi-
nus evidens. Res enim futura, nondum est ex-
tra suas causas, alias esset præsens, & existens;
nec etiam est intra causam omnino indifferenti-
tem, & indeterminatam, ad dandam illi ex-
istentiam; alioquin esset mera possibilis, nec
magis esset futura, quam non futura; & cùm con-
tineatur intra causas, & per hoc differat à
re existente, qua est omnino extra causas; ut
differat à mera possibili, debet esse intra causam
cum determinatione; & sic res futura, erit illa
qua est determinata in sua causa, ad habendam
existentiam pro duratione sequenti.

§. II.

Corollaria præcedentis doctrine.

E X dictis colliguntur primò, quod cùm sit duplex
determinatio causarum, una infallibilis, &
immutabilis, qualis est determinatio causa pri-
ma: altera fallibilis, & mutabilis; qualis est
determinatio causa secunda contingentis, vel li-
beras, duplex etiam distingui solet futuritio: una
certa & infallibilis, per ordinem ad causam pri-
mam; & altera fallibilis, & impedibilis, per
ordinem ad causas inferiores contingentes, vel
liberas. Quod est futurum primo modo, est sim-
pliciter, & absolutè futurum, & de eo potest
dici simpliciter, quod erit; quod vero tantum
secundo modo est futurum, est solum futurum
secundum quid, nec de eo simpliciter potest dici,
quod erit; sed cum addito tantum, ex vi scilicet
inclinationis, & determinationis causa. Unde
D. Thomas quæst. 12. de verit. art. 10. ad
12. *Causa superiores qua sunt rerum rationes in
divina præscientia, nunquam deficitur ab imple-
tione suorum effectuum, sicut deficitur causa
inferiores; & ideo in causis superioribus cognos-
cuntur rerum eveniens absolute, sed in inferio-
ribus, non nisi sub conditione.* Ubi per rati-
ones rerum, intelligit ideas ut determinatas per
decreatum divinum: sicut ipse docet quæst. 3. de
verit. art. 6. in corp. ubi ait, *Ideæ rerum qua
sunt, fuerint, vel erunt, determinantur ex pro-
posito divina voluntatis.* Sunt ergo S. Doctor,
res creatas ex ordine tantum ad divinum decre-
tum, accipere infallibilitatem eventus: non vero